Language consultations: electronic database

http://www.valodaskonsultacijas.lv/en/questions/639

Question

Vai vārdu ***dzīvība*** var lietot daudzskaitlī (*teik*. „Katastrofā 77 cilvēki ir zaudējuši ***dzīvības***”)?

Answer

Konkrētajā teikumā būtu vēlams mainīt vārdu kārtību, lai vārds ***dzīvība*** tiktu lietots vienskaitlī: *katastrofā* ***dzīvību*** *zaudēja 77 cilvēki*. Taču ir iespējams pateikt arī: avārija paņēma daudz ***dzīvību***, ar to domājot, ka daudzi cilvēki, zaudējot savu ***dzīvību***, aizgāja bojā.

Dzīvība *vsk*. – ‘cilvēku, dzīvnieku un augu bioloģiskā eksistēšana (no to rašanās līdz nāvei)’. Piemēram, *izglābt, apdraudēt dzīvību. Riskēt ar dzīvību. Atdot dzīvību par dzimteni. Dzīvības apdrošināšana*. Vārds ***dzīvība*** pārsvarā tiek lietots vienskaitlī. Dažkārt jau tiek runāts, ka kaķim ir vairākas ***dzīvības***, arī datorspēlēs izmanto jēdzienu vairākas ***dzīvības*** utt. Pēdējos gados latviešu valodā ir vērojamas būtiskas izmaiņas lietvārdu skaitļa formu lietojumā. „Daudzi atvasinājumi ar *-ība*, [..], kā arī abstraktu nojēgumu apzīmējumi, kuri latviešu valodniecībā tika uzskatīti par tradicionāliem vienskaitliniekiem un kuru lietojums daudzskaitlī tika kvalificēts kā novirze no literārās valodas normas, mūsdienās zaudē savu vienskaitlinieka statusu un tiek lietoti daudzskaitlī vai pat tikai daudzskaitlī: apdraudējumi, izaicinājumi, neatkarības, draudzības, izglītības, pieredzes, riski, politikas.”

Sources

Latviešu valodas gramatika: koncepcija, prospekts, atsevišķu nodaļu pirmvarianti, diskusijas materiāli. Atb. red. I. Jansone. Rīga : LU Latviešu valodas institūts, 2008, 170. lpp.

Latviešu valodas vārdnīca. Red. D. Guļevska, I. Rozenštrauha, D. Šnē. Rīga : Avots, 2006, 269. lpp.

© Latviešu valodas aģentūra, 2017